

**PRZEDMIOTOWY
SYSTEM OCENIANIA
Z
BIOLOGII, CHEMII, GEOGRAFII, PRZYRODY
I EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA
W V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM
IM. KS. PIOTRA ŚCIEGIENNEGO
W KIELCACH**

1. CELE PRZEDMIOTOWEGO SYSTEMU OCENIANIA.

Cele ogólne:

System zapewnia trafne, rzetelne, jasne i obiektywne ocenianie wspierające rozwój ucznia.

Cele szczegółowe:

System oceniania zapewnia uczniowi:

- znajomość przedmiotu oceniania;
- znajomość wymagań na poszczególne stopnie szkolne;
- bieżące, okresowe, roczne rozpoznanie i określanie poziomu opanowania treści zawartych w podstawie programowej;
- systematyczne dokumentowanie postępów uczenia się;
- motywowanie do samorozwoju;
- wyrabianie nawyku systematycznej pracy, samokontroli i samooceny;
- uświadomienie sukcesów i braków w zakresie opanowanych umiejętności i kompetencji określonych w podstawie programowej oraz potrzeb wyrównywania braków;
- ukierunkowanie samodzielnej pracy oraz doskonalenie metod uczenia się;
- aktywne uczestnictwo w procesie szkolnego oceniania oraz możliwości poprawy swoich osiągnięć;

System oceniania zapewnia nauczycielowi:

- ocenę poziomu nauczania;
- korygowanie organizacji procesu dydaktycznego i doskonalenie metod nauczania;
- współpracę z uczniami w celu realizacji treści podstawy programowej;

System oceniania zapewnia rodzicom (prawny opiekunom):

- znajomość wymagań edukacyjnych;
- szeroką i bieżącą informację o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

2. PRZEDMIOT OCENIANIA

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia obejmuje:

1. Wiadomości zgodne z podstawą programową,
2. Umiejętności przedmiotowe,
3. Zaangażowanie i aktywności oraz wartości kształtowane w procesie dydaktycznym.

Ad. 1

Wiadomości – ogół treści nauczania utrwalonych w umyśle ucznia i przechowywanych w jego pamięci, będących wynikiem kumulowania procesu uczenia się oraz doświadczenia.

Wiadomości obejmują dwie kategorie:

- zapamiętanie wiadomości – oznacza gotowość ucznia do przypomnienia sobie pewnych terminów, faktów definicji, praw, pojęć.
- zrozumienie wiadomości – oznacza, że uczeń umie je przedstawić własnymi słowami w innej niż je zapamiętał, uporządkować, streścić, uczynić podstawą prostego wnioskowania.

Ad. 2

Umiejętności – sprawności w posługiwaniu się wiadomościami przy wykonywaniu określonych czynności nabywanych w trakcie uczenia się.

Umiejętności przedmiotowe obejmują dwie kategorie:

- stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych: oznacza opanowanie przez ucznia umiejętności praktycznego posługiwania się wiadomościami według podanych mu uprzednio wzorów, w sytuacjach takich, jakie wystąpiły na lekcjach jako przykład zadań;
- stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych: oznacza opanowanie przez ucznia umiejętności formułowania problemów, dokonywania analizy i syntezy nowych dla niego zjawisk, formułowania planu działania, tworzenia oryginalnych rozwiązań, wartościowania według pewnych kryteriów.

Uczeń w procesie uczenia nabywa umiejętności nie tylko specyficzne dla danego przedmiotu, ale także umiejętności ponad przedmiotowe takie jak:

- planowanie, organizowanie i ocenianie umiejętności własnego uczenia się: to umiejętność polegająca na uświadomieniu sobie przez ucznia czego, w jakiej kolejności i jak się uczyć, jak wychwycić błędy i luki, co uznać za najważniejsze.
- skuteczne komunikowanie się w różnych sytuacjach: to umiejętność polegająca na świadomym konstruowaniu, przekazywaniu i interpretowaniu informacji.
- efektywne współdziałanie w grupie: to umiejętność polegająca na współpracy innymi, pełnieniu różnych ról w grupie i przejmowaniu związanej z nimi odpowiedzialności.
- rozwiązywanie problemów w sposób twórczy: umiejętność polegająca na stawianiu hipotez, planowaniu czynności, weryfikowaniu, zauważaniu podobieństw, korzystaniu z posiadanej wiedzy, syntetyzowaniu.
- posługiwanie się technologią informacyjną: umiejętność polegająca na celowym poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu informacji z różnych źródeł, ocenianie wiarygodnych źródeł informacji.

Ad.3

Zaangażowanie, aktywności oraz wartości ucznia: trwałe układy przekonań, emocji i uczuć oraz zachowań jednostki w odniesieniu do danego obiektu (osoby, przedmiotu, idei).

3. WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z BIOLOGII, CHEMII, GEOGRAFII, PRZYRODY I EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA.

1) Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne oraz częściowe oceny bieżące wystawia się według następującej skali:

- stopień celujący – 6
- stopień bardzo dobry – 5
- stopień dobry – 4
- stopień dostateczny – 3
- stopień dopuszczający – 2
- stopień niedostateczny – 1

2) Prócz ocen częściowych wprowadza się dodatkowe zapisy:

- „nb” – nieobecność na sprawdzianie pisemnym
- „np.”- nieprzygotowanie do zajęć lekcyjnych, z wyłączeniem pracy domowej

- „bp” – brak pracy domowej
- 3) Skalę ocen rozszerza się przez dodanie do oceny znaku „plus” (+) lub „minus” (-) z wyłączeniem oceny niedostatecznej i celującej.
- 4) Rozszerzenie skali ocen nie ma zastosowania przy wystawianiu oceny rocznej.
- 5) Skala oceniania stosowana na wszystkich przedmiotach, sprawdzająca pisemnie wiedzę i umiejętności ucznia:
  - 0 -39% niedostateczny
  - 40% - 49% dopuszczający
  - 50% - 69% dostateczny
  - 70% - 89% dobry
  - 90% - 99% bardzo dobry
  - 100% celujący

-3-

4. WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z CHEMII:

1. Wymagania na ocenę celującą:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności wykraczające poza zakres wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia,
- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia i stosuje je do rozwiązania zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności,
- formułuje problemy oraz dokonuje analizy i syntezy nowych zjawisk,
- osiąga sukcesy w konkursach chemicznych na szczeblu wyższym niż szkolny.

2. Wymagania na ocenę bardzo dobrą

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów oraz zadań problemowych (nowych),
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np.: układu okresowego pierwiastków chemicznych, wykresów, tablic chemicznych, encyklopedii i Internetu,
- projektuje i bezpiecznie wykonuje doświadczenia chemiczne,
- biegle zapisuje i bilansuje równania reakcji chemicznych oraz samodzielnie rozwiązuje zadania obliczeniowe o dużym stopniu trudności.

3. Wymagania na ocenę dobrą

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych, wykresów, tablic chemicznych i innych źródeł wiedzy chemicznej,
- bezpiecznie wykonuje doświadczenia chemiczne,

- zapisuje i bilansuje równania reakcji chemicznych,
- samodzielnie rozwiązuje zadania obliczeniowe o średnim stopniu trudności.

4. Wymagania na ocenę dostateczną:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w zakresie podstawowym te wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela korzysta ze źródeł wiedzy, takich jak: układ okresowy pierwiastków chemicznych, wykresy, tablice chemiczne,
- z pomocą nauczyciela bezpiecznie wykonuje doświadczenia chemiczne,
- z pomocą nauczyciela zapisuje i bilansuje równania reakcji chemicznych oraz rozwiązuje zadania obliczeniowe o niewielkim stopniu trudności.

5. Wymagania na ocenę dopuszczającą:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w wymaganiach podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela bezpiecznie wykonuje proste doświadczenia chemiczne, zapisuje proste wzory i równania reakcji chemicznych.

5. WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z BIOLOGII

1. Wymagania na ocenę dopuszczającą

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił treści konieczne.
- z pomocą nauczyciela jest w stanie nadrobić braki w podstawowych umiejętnościach.

2. Wymagania na ocenę dostateczną

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który

- opanował wiadomości podstawowe i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi rozwiązać podstawowe problemy.
- Analizuje również proste zależności, a także próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko.

3. Wymagania na ocenę dobrą

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił treści rozszerzające,
- właściwie stosuje terminologię przedmiotową, a także wiadomości w sytuacjach typowych wg wzorów znanych z lekcji i podręcznika,
- rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem poznanych metod,
- samodzielnie pracuje z podręcznikiem i materiałem źródłowym
- aktywnie uczestniczy w zajęciach.

4. Wymagania na ocenę bardzo dobrą
Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował treści dopełniające.
- Potrafi on samodzielnie interpretować zjawiska oraz bronić swych poglądów.

5. Wymagania na ocenę celującą
Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował treści wykraczające poza informacje zawarte w podręczniku.
- potrafi on selekcjonować i hierarchizować wiadomości,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych,
- pod okiem nauczyciela prowadzi własne prace badawcze.

**6. WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA
POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN
KLASYFIKACYJNYCH Z GEOGRAFII**

1. Wymagania na ocenę dopuszczającą
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności, zgodnie z podstawą programową, umożliwiające mu świadomy udział w lekcji
- rozwiązuje i wykonuje proste zadania związane z życiem codziennym z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności
- potrafi czytać mapę i plan w stopniu podstawowym z pomocą nauczyciela jest w stanie nadrobić braki w podstawowych umiejętnościach

2. Wymagania na ocenę dostateczną
Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe wiadomości i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi rozwiązać podstawowe problemy
- analizuje proste zależności, próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko
- nabyte umiejętności i wiadomości umożliwiają mu kontynuowanie nauki w klasach programowo wyższych

3. Wymagania na ocenę dobrą
Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił treści rozszerzające
- właściwie stosuje terminologię przedmiotową
- aktywnie uczestniczy w zajęciach oraz stosuje wiadomości w sytuacjach typowych według wzorów znanych z lekcji i podręcznika
- rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem poznanych metod
- samodzielnie pracuje z podręcznikiem i materiałami źródłowymi

4. Wymagania na ocenę bardzo dobrą
Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował elementy treści trudne, złożone i nietypowe, występujące w wielu równoległych ujęciach, wyspecjalizowane
- potrafi samodzielnie interpretować zjawiska oraz bronić swoich poglądów
- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania zadań problemowych
- wykazuje dużą samodzielność i bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł wiedzy

5. Wymagania na ocenę celującą

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w 100% wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej
- poszukuje i przyswaja treści wykraczające poza informacje zawarte w podręczniku
- potrafi selekcjonować i hierarchizować wiadomości
- z powodzeniem bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych

7. WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z PRZYRODY

1. Wymagania na ocenę dopuszczającą

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w wymaganiach podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności.

2. Wymagania na ocenę dostateczną

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela korzysta ze źródeł wiedzy,
- z pomocą nauczyciela bezpiecznie wykonuje doświadczenia.

3. Wymagania na ocenę dobrą

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- krytycznie korzysta z wielu źródeł wiedzy,
- określa związki przyczynowo-skutkowe,
- wykonuje samodzielnie i poprawnie większość poleceń, zadań i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa.

4. Wymagania na ocenę bardzo dobrą

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów oraz zadań problemowych (nowych),
- analizuje i ocenia informacje pochodzące z różnych źródeł,
- poprawnie wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe,
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np.: układu okresowego pierwiastków chemicznych, wykresów, tablic fizycznych, chemicznych, encyklopedii i internetu,

- projektuje i bezpiecznie wykonuje doświadczenia, wykorzystuje zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwoju

5. Wymagania na ocenę celującą

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności wykraczające poza zakres wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia,
- ma wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia i stosuje je do rozwiązania zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności,
- samodzielnie podejmuje działania zmierzające do poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności zdobytych na lekcjach przyrody,
- formułuje problemy i buduje modele odpowiedzi,
- wykorzystuje wiedzę i umiejętności do analizy, syntezy i rozwiązywania nietypowych problemów.

8. WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA

1. Wymagania na ocenę niedostateczną

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Jego postępowanie nie narusza procedur nieklasyfikowania.
- Wykazuje braki w wiedzy, które uniemożliwiają dalszy rozwój w ramach przedmiotu.
- Nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności.

2. Wymagania na ocenę dopuszczającą

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- Wykazuje braki w wiedzy, nie uniemożliwiają one jednak dalszej edukacji i mogą zostać usunięte.
- Przy pomocy nauczyciela wykonuje proste polecenia, wykorzystując podstawowe umiejętności.

3. Wymagania na ocenę dostateczną

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Opanował podstawowe elementy programu, pozwalające na podjęcie w otoczeniu działań ratowniczych i zabezpieczających.
- Pod kierunkiem nauczyciela wykorzystuje podstawowe źródła informacji.
- Samodzielnie wykonuje proste zadania w trakcie zajęć.
- Przejawia przeciętną aktywność.

4. Wymagania na ocenę dobrą

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Samodzielnie korzysta ze wskazanych źródeł informacji.
- Poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo – skutkowych.
- Samodzielnie wykonuje typowe zadania o niewielkim stopniu złożoności.
- Podejmuje wybrane zadania dodatkowe.
- Jest aktywny w czasie lekcji.
- Poprawnie wykonuje czynności ratownicze, umie dobrać potrzebny sprzęt.

5. Wymagania na ocenę bardzo dobrą

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Sprawnie wykorzystuje wiedzę z różnych przedmiotów do rozwiązywania zadań z Edukacji dla bezpieczeństwa.
- Sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji.
- Samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy postawione przez nauczyciela.
- Jest aktywny na lekcjach.
- Bezbłędnie wykonuje czynności ratownicze, koryguje błędy.
- Odpowiednio wykorzystuje sprzęt i środki ratownicze.
- Sprawnie wyszukuje w różnych źródłach informacje o sposobach alternatywnego działania rozwiązywania zadań z edukacji dla bezpieczeństwa.

6. Wymagania na ocenę celującą

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Przedstawia własne koncepcje rozwiązań, działań.
- Systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności, dzieli się tym z grupą.
- Odnajduje analogie wskazujące szanse i zagrożenia określonych rozwiązań.
- Wyraża własny, krytyczny, twórczy stosunek do omawianych zagadnień.
- Argumentuje w obronie własnych poglądów, posługując się wiedzą poza programową.
- Reprezentuje szkołę w konkursach przedmiotowych.

9. METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Nauczyciel w celu sprawdzenia osiągnięć uczniów powinien stosować różne techniki i narzędzia pomiaru dydaktycznego, takie jak:

- 1) **Sprawdzian** - pisemna forma, zapowiedziana zgodnie z zapisami obowiązującymi w WSO. Sprawdziany pisemne muszą być zapowiedziane z jednotygodniowym wyprzedzeniem, potwierdzone odpowiednim zapisem w dzienniku. Uczeń nieobecny na sprawdzianie (obecność usprawiedliwiona) przystępuje do niego w terminie poprawy dla innych uczniów (w ciągu dwóch tygodni od oddania sprawdzianu) i ma tylko jedną możliwość napisania, także jeśli otrzyma ocenę niedostateczną. Uczeń ma prawo do poprawy jednego sprawdzianu pisemnego w semestrze w przypadku realizacji podstawy programowej na poziomie podstawowym oraz do poprawy dwóch sprawdzianów w przypadku realizacji podstawy programowej na poziomie rozszerzonym w ramach obowiązującej skali ocen.
- 2) **Arkusz maturalny** lub jego fragment po zrealizowaniu większej partii materiału w zależności od potrzeb jako sprawdzian lub praca domowa- sprawdzany i oceniany zgodnie z podstawą programową i maturalnymi kryteriami oceniania.
- 3) **Kartkówka** - krótka, pisemna i niezapowiedziana forma sprawdzenia wiadomości z trzech ostatnich lekcji.
- 4) **Odpowiedź ustna** - z trzech ostatnich lekcji lub szerszego materiału zapowiedzianego zgodnie z zapisami obowiązującymi w WSO.
- 5) **Aktywność** obejmująca ocenę wkładu pracy ucznia w postaci:
  - wypowiedzi ustnych
  - zaangażowania w pracę na lekcji
  - pracy w grupie
  - pracy indywidualnej na lekcji i w domu
  - udziału w olimpiadach i konkursach

6) Zadanie domowe

7) Inne formy sprawdzania wiadomości i umiejętności w zależności od specyfiki przedmiotu w tym:

- Prezentacje multimedialne
- Projekty edukacyjne
- Ćwiczenia terenowe
- Umiejętności praktyczne (edb, doświadczenia chemiczne, biologiczne)

Nieprzygotowanie do lekcji:

- W klasach realizujących podstawę programową na poziomie podstawowym uczeń ma prawo do jednego nieprzygotowania w semestrze
- W klasach realizujących podstawę programową na poziomie rozszerzonym uczeń ma prawo do zgłoszenia dwóch nieprzygotowań – jeśli ma do 5 godz/tyg lub 3 np jeśli ma powyżej 5 godz/tyg z przedmiotu.
- Nieprzygotowanie uczeń musi zgłosić na początku zajęć, po sprawdzeniu listy obecności
- Nieprzygotowanie zwalnia ucznia z odpowiedzi ustnej, kartkówki, pracy domowej, a nie zwalnia ze sprawdzianu i pracy na lekcji.